

Naturen – redskab til et liv uden vold

Slutredegørelse

Realdania

Oktober 2017

Projektets resultater, styrker og vigtigste læring

Med projektet 'Naturen – redskab til et liv uden vold' har Danner udviklet og implementeret naturbaseret terapi for krisecentrets beboere. Projektet har løbet i ét år fra 1. sept. 2016 til 31. aug. 2017. Ved projektets start blev der sået et nyt frø i Danners krisecenter om at udvikle, afprøve og implementere nye metoder. I dag har Danner et nyt terapeutisk rum samt et metodisk fundament, som krisecentret kan videreudvikle sit arbejde ud fra.

Danner arbejder nu målrettet på at forankre det metodiske arbejde og udbrede vores viden til andre krisecentre og fagfolk, der arbejder med voldsudsatte kvinder og børn.

Projektets mål var, at *alle kvinder og børn på Danners krisecenter modtager tilbud om naturbaseret terapi som en integreret del af Danners behandlingstilbud*. Udgangspunktet for at kunne opnå dette var at evaluere Danner eksisterende have som hverdagsmiljø og ramme for naturbaseret terapi, udvikle et optimeringsforslag og styre optimeringen af haven i samarbejde med Danner. Dette har projektet opnået med støtte fra Realdania.

Som resultat af projektet tilbyder krisecentrets terapeuter (to psykologer, tre pædagoger og en familieterapeut) i dag naturbaseret terapi for de krisecenter-beboere, for hvem det vurderes relevant at gennemgå naturbaserede aktiviteter.¹ Gennem det sidste år har arbejdet med at implementere naturbaseret terapi kørt i tre spor, som kvinder og børn på Danners krisecenter, medarbejdere og Københavns Universitet alle har bidraget til. Projektets tre delmål har fulgt deres tidsplan og er opfyldt i løbet af projektperioden.

Projektet har tilvejebragt en række læringspunkter, som også har relevans i mange andre indsatser. Blandt andet er det blevet tydeligt, at arbejdet i Danners terapihave ikke kun har en positiv virkning for kvinder og børn, men også for krisecentrets medarbejdere. Det har desuden været vigtigt at erfare, at det tager tid og kræver en dedikeret indsats at implementere nye metoder. Nedenfor følger en kort beskrivelse af resultaterne under de forskellige delmål.

Evaluering og optimering af Danners terapihave

Havens fysiske rum udgør fundamentet for de naturbaserede aktiviteter. Landskabsarkitekt og adjunkt ved Københavns Universitet, Victoria Linn Lygum, har derfor foretaget en evaluering af Danners terapihave.

Evalueringen havde til formål at danne grundlag for en optimering af Danners terapihave som hverdagsmiljø for beboere og som terapeutisk arbejdsrum for krisecentrets medarbejdere. Samtidig var formålet at teste de retningslinjer, som haven oprindeligt var baseret på og videreudvikle nye generiske retningslinjer for krisecenterhaver.

¹ Projektmålet om at *alle beboere* skal modtage naturbaseret terapi har vist sig ikke at være en relevant målsætning, idet det ikke har været relevant for alle beboere i løbet af det seneste år at gennemgå nbt-aktiviteter, fx pga. af deres opholdslængde.

Evalueringen foregik fra september til oktober 2016, og omfattede en 1) landsskabsanalyse, 2) observationer af spor af havens brug, 3) interviews med i alt 16 brugere af haven (medarbejdere og beboere), samt 4) løbende samtaler med gartneren, der havde særligt indblik i havens brug.

Efter evalueringen faciliterede Victoria Linn Lygym en co-designproces for at udvikle et optimeringsforslag til Danners terapihave. Co-design processen foregik i efteråret/vinteren 2016/2017 i samarbejde med medarbejdere i Danners krisecenter (NBT-gruppen) hvor de drøftede resultaterne af evalueringen, nye behov og designforslag. Det nye design af Danners have blev udviklet gennem oplæg, logbogs-føring, workshops og møder med Danners ledelse. Nogle af de vigtigste pejlemærker for det nye havedesign var at skabe en balance mellem terapirum, frirum, fælleskab og privathed, tilføre sansestimulerende beplantning samt at skabe rammer for tryghed og leg.

Resultaterne af evalueringen og co-designprocessen førte til seks overordnede temaer, som både omhandlede organisatoriske, driftsmæssige og designmæssige aspekter af haven. Disse temaer er også relevante for andre krisecenterhaver:

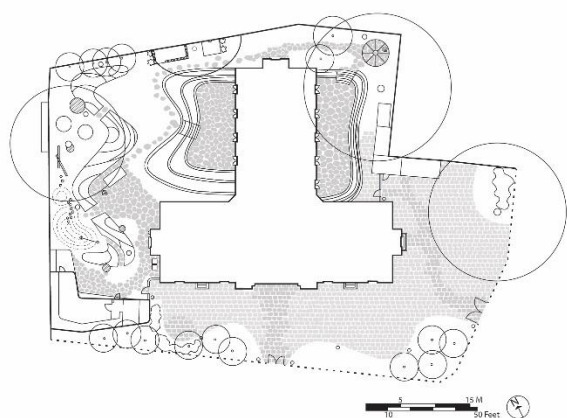
- Vedligeholdelse
- Tilgængelighed
- Tryghed
- Terapirum og frirum
- Leg
- Opholdssteder

Sammenlignet med de retningslinjer, som haven oprindeligt var baseret på er vigtigheden af tilgængelighed, sikkerhed og tryghed, behov for både sociale og private aktiviteter, naturoplevelser og leg forstærket og nuanceret. Aspekter omkring drift og vedligeholdelse samt den organisatoriske del med at få haven til at indgå som en aktiv del af organisationen og dens arbejdsgange er vigtige nye emner i de generiske retningslinjer.

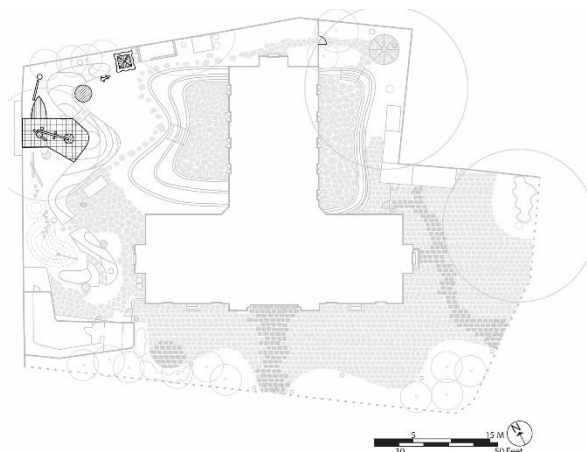
På baggrund af optimeringsforslaget, blev der udviklet en strategi for selve optimeringen af Danners terapihave med kontinuerligt blik for temaerne for krisecenterhaver. Strategien fokuserede dels på at udbedre fejl og mangler i haven (fx reparation af løse fliser, opstilling af fodhegn ved terrænmure, afskærmning og bedre siddemuligheder ved rygeområde) og dels på at forbedre haven ift. dens nye funktion som terapirum herunder mere stedsegrøn, sansestimulerende og afskærmende beplantning; et socialt samlingssted; små skærmede opholdssteder; havestole der er gode at sidde i samt mere info om haven til dens brugere.

Med det nye design har haven fået otte rum med hver deres funktion. Alle rummene kan bruges både som opholdsrum, og seks rum kan bruges terapeutisk (alene eller guidet af en medarbejder). Der er lagt vægt på, at give plads til alle beboernes (nogen gange modsatrettede) behov, som fx at kunne gemme sig; at have udsyn over hele haven; at finde et privat opholdssted eller plads til fællesskab.

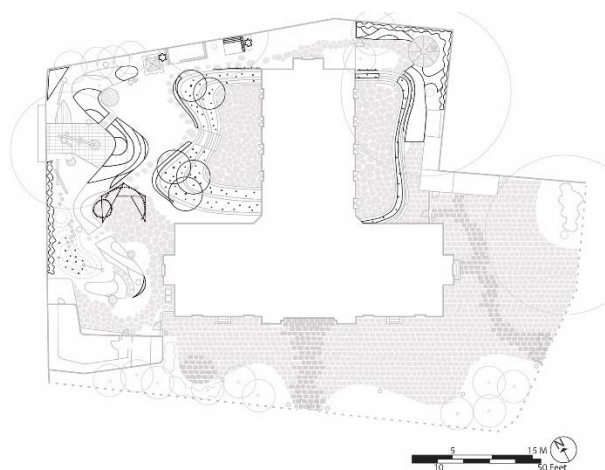
Som en del af det nye design, er der blevet udarbejdet en grafisk illustrations-kort over haven og dens forskellige rum (se bilag). Kortet udgør et vigtig formidlingselement, idet det beskriver, hvordan havens otte rum kan bruges og giver ideer til aktiviteter for kvinder og børn, der kan benyttes med et terapeutisk formål og som rekreativt ophold. Kortet er både målrettet krisecentrets medarbejdere, krisecentrets beboere og ikke mindst de mange fagfolk, der besøger Danners have. Kortet hænger tilgængeligt ved udgangen fra krisecentret til haven og er også oversat til engelsk.

Haven som anlagt i september 2012

Haven før evalueringen i august 2016 – dét i sort markerer nye tiltag siden 2012, herunder etableringen af en naturlegeplads

Haven ved projektets slutning i september 2017 – dét i sort markerer nye tiltag siden august 2016

Grafisk illustration af Danners have efter evalueringen (se også kort og beskrivelse af havens rum som bilag).

Resultaterne fra evalueringen og optimeringen af Danners have og de nye retningslinjer for, hvordan man bedst etablerer en terapihave for kvinder og børn på krisecenter bliver formidlet i en faglig artikel rettet til tidsskriftet "Health Environments Research & Design" (HERD). Artiklen er under udarbejdelse og eftersendes til Realdania, når den ifølge planen sendes til tidsskriftet i slutningen af november.

Projektets øvrige indsatser

Evalueringen og optimeringen af haven blev springbrættet til at implementere naturbaseret terapi i Danners krisecenter.²

Optimeringen af haven – Et nyt terapeutisk rum

På baggrund af havens optimerede design, udarbejdet af Victoria Linn Lygum, blev Danners have optimeret fra vinteren 2016 og henover sommeren 2017. Optimeringen af haven omfattede derfor både ny beplantning, belægning, konstruktioner, inventar og udstyr/redskaber. Med havens nye områder, afgrænsninger og afskærmning, føler Danners medarbejdere, at de med haven har fået et nyt terapeutisk rum.

Som en del af optimeringen, har Danner oprettet en frivilliggruppe, 'Dryaderne', der bistår opretholdelse af terapihaven og understøtter krisecentrets NBT-arbejde ved at sikre, at rammerne for den naturbaserede terapi er opretholdt og tilgængelig. Frivilliggruppen, har bl.a. gennemgået et introduktionskursus til terapihaven og naturbaseret terapi. Dryaderne er i dag forankret i krisecentrets drift og bidrager til en bæredygtig vedligeholdelse af terapihaven.

Opkvalificering af Danners krisecenterpersonale og implementering af haveterapeutiske metoder

Danners krisecenterpersonale bestående af samtlige pædagoger, psykologer og familierådgivere har i løbet af efteråret og vinteren 2016/17 gennemgået et teoretisk og praktisk orienteret kursusforløb faciliteret af Københavns Universitet.³ Fokus for kursusforløbet var at identificere naturbaserede metoder, der passer til Danners arbejde med voldsudsatte kvinder og børn i krise. I løbet af kurset har medarbejderne afprøvet forskellige cases og opstillet mulige metoder og aktiviteter. Således har kurset givet personalet et teoretisk og metodisk fundament til at kunne gennemføre naturbaserede aktiviteter. Derudover er to vidensmedarbejdere blevet styrket i at kunne understøtte dokumentation og vidensindsamling fra naturbaserede indsatser i Danner.

Krisecenterpersonalet har løbende modtaget supervision til at understøtte implementeringen og afprøvningen af de introducerede elementer i den daglige praksis. Som led i forankringen af metoderne i resten af krisecentret, er der afholdt to seminarer for hele krisecentret med fokus på at introducere metoder med fokus på præsentation af den ny-renoverede have og resultaterne fra evalueringen, herunder brug af havens rum.

Forankring og fortsættelse af projektet

Projektet har været startskuddet til udarbejdelsen af et metodekatalog for naturbaseret arbejde med voldsudsatte kvinder og børn, som skal deles med andre krisecentre og fagfolk.

Med gennemførelsen af projektet er indsatsen for at implementere naturbaseret terapi for voldsudsatte kvinder og børn kommet godt i gang. Samtidig har projektet været et springbræt til at igangsætte en række initiativer til at styrke forankringen og videreformidle de naturbaserede metoder til andre krisecenter og fagfolk, herunder:

a) At udvikle et metodekatalog for naturbaseret terapi for voldsudsatte, herunder formidling af de seks temaer fra evalueringen og optimeringsprocessen.

² Renoveringen af haven samt opkvalificeringen af krisecenterpersonalet blev finansieret af Helsefonden, 15. Juni Fonden, VKR's Familiefond og Rosalie Petersens fond.

³ Følgende undervisningsgange har fundet sted: Introdag i Nacadia d. 27. september 2016. Undervisningsforløb for NBT-team d. 22. november 2016, 17. januar 2017 og 21. februar 2017. Introtur for frivillige i Nacadia: 16. marts 2017. Forankringsseminar d. 29. august 2017.

b) igangsættelsen af systematisk kvalitativ erfaringsindsamling fra NBT-aktiviteterne for at blive klogere på virkningen for kvinder og børn på krisecentret.

C) Udvikling af naturaktiviteter for kvinder og børn i efterværn – efter krisecenterophold.

D) Faste kadence for udviklings- og inspirationsmøder om NBT i krisecentret.

Det er vores ambition at dele vores erfaringer og viden med andre krisecentre og fagfolk. Danner søger midler hos Friluftsrådet til at understøtte disse aktiviteter.

Kontaktpersoner

Danner - Katja Gregers Brock, Projektleder, kgb@danner.dk, 27437062

Københavns Universitet - Victoria Linn Lygum, Landskabsarkitekt og Adjunkt, vic@ign.ku.dk, Tlf.: 60801472

Nyetableret samlingssted, der kan understøtte sociale aktiviteter eller afslapning i solen.

Pavillonen er havens refugium. Det nye buddække og bambuskrattet skal understøtte denne oplevelse af stedet.

I samlingsstedet er der bl.a. mulighed for at sidde omkring et bål fad imens børnene leger i sandkassen. Her kan man sidde afskærmet med mulighed for hurtig at få overblik over havens andre områder hvis der er behov for dette.

Designet af samlingsstedet tager udgangspunkt i havens buede former og er placeret på et førhen meget udsat område i haven. Den nye sandkasse erstatter en gamle, som var udtjent.